

Національний
банк України

Концепція вдосконалення вимог до капіталу

Департамент методології

План презентації

---

1. Запровадження норм законодавства ЄС в Україні
2. Структура капіталу
3. Коефіцієнти достатності капіталу
4. Прийнятний капітал
5. Контроль/звітування щодо дотримання вимог до капіталу

Запровадження норм законодавства ЄС в Україні

В рамках **Угоди про асоціацію з ЄС** Україна взяла на себе зобов'язання впровадити **європейське законодавство** щодо капіталу (пакет CRR/CRD IV), яке базується на рекомендаціях Базель III.

Травень 2015р.

**Комплексна
програма розвитку
фінансового
сектору України
до 2020 року**

Квітень 2017р.

**План
імплементатії
норм ЄС
(CRR/CRDIV)**
(рішення Правління
НБУ від 05.04.2017
№207рш)

Травень 2017р.

**План заходів з
удосконалення
банківського
нагляду**
(імплементатія BCP*)

CRR/CRD IV щодо вимог до капіталу

CRR
(Регламент (ЄС) №575/2013)

- ❑ відображає норми Basel III щодо стандартів капіталу
- ❑ встановлює якісні вимоги та мінімальні кількісні вимоги до структури капіталу, коефіцієнтів достатності капіталу
- ❑ визначає методику оцінки ризиків для визначення достатності капіталу

пряме застосування

CRD IV
(Директива 2013/36/ ЄС)

- ❑ встановлює вимоги до початкового капіталу, буферів капіталу
- ❑ визначає повноваження національних регуляторів щодо регулювання та оцінки достатності капіталу банків (зокрема в рамках SREP* оцінки)
- ❑ визначає наглядові заходи та повноваження у разі недотримання вимог до капіталу або у разі якщо банк може порушити встановлені вимоги

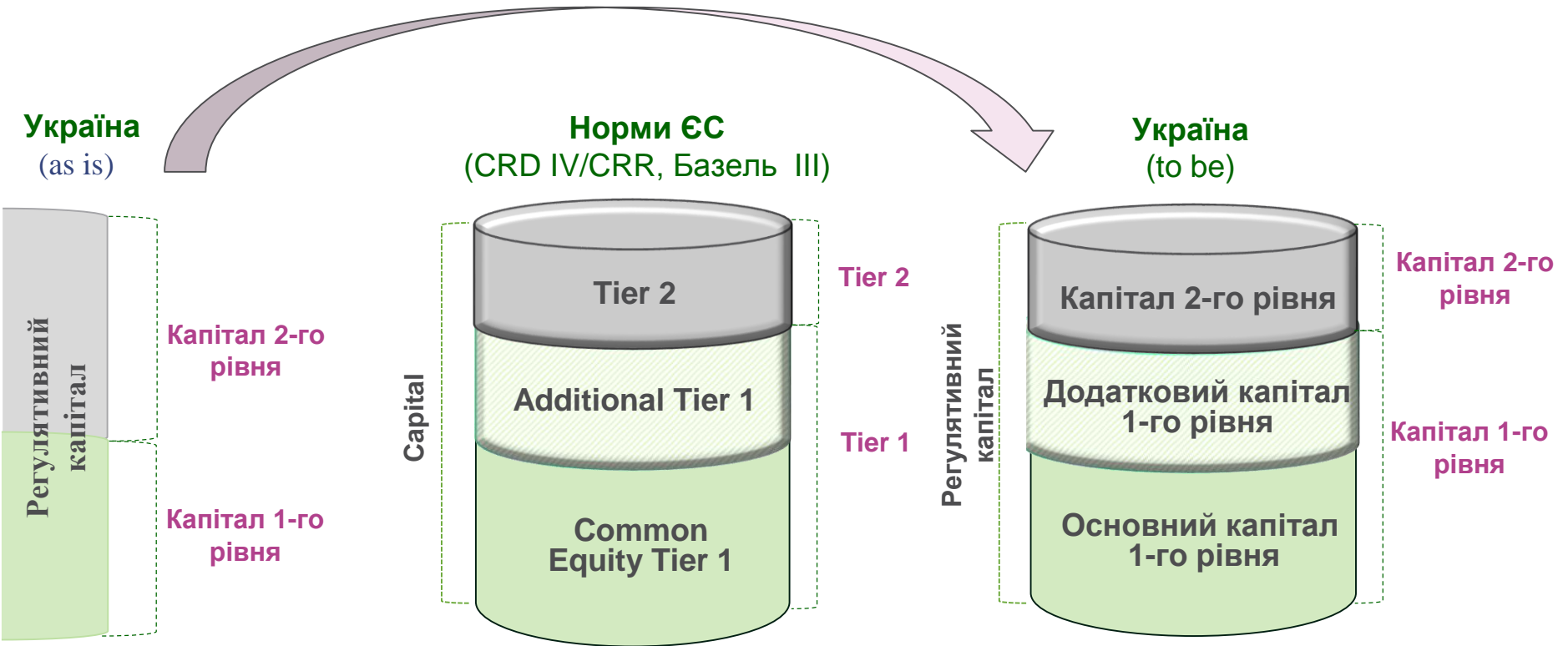
застосування через прийняття на національному рівні відповідних законів, нормативних актів

**В доповнення до CRR
щодо капіталу
5 додаткових
Регламентів ЄС:**

№241/2014 від 07.01.14;
№2015/850 від 30.01.15;
№2015/656 від 04.02.15;
№2015/923 від 11.03.15;
№680/2014 від 16.04.14.

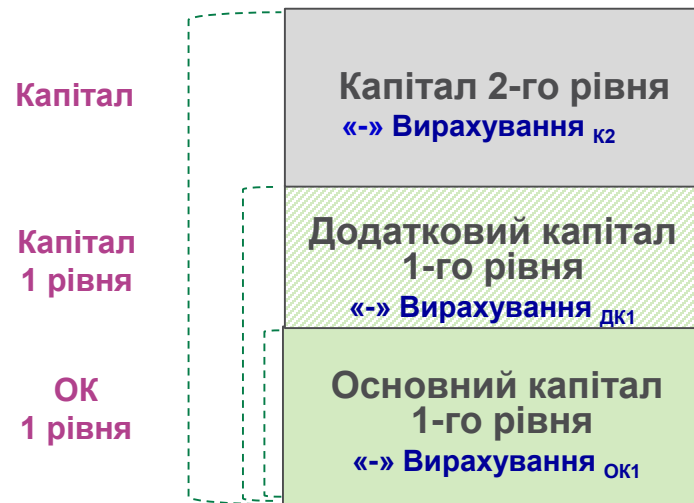
* Supervisory Review and Evaluation process

Зміна структури капіталу

Порядок вирахувань з капіталу

Вирахування здійснюються з ОК 1 рівня, ДК 1 рівня та Капіталу 2 рівня

$$\text{Капітал} = (\text{ОК1} - \text{Вирахування}_{\text{ОК1}}) + (\text{ДК1} - \text{Вирахування}_{\text{ДК1}}) + (\text{К2} - \text{Вирахування}_{\text{К2}})$$

Складові капіталу та вирахувань

Складові Основного капіталу 1 рівня:

1. Зареєстрований статутний капітал (прості акції)
2. Емісійний дохід (за простими акціями)
3. Незареєстровані сплачені внески акціонерів (прості акції)
4. Фінансова допомога від акціонерів банку (за дозволом регулятора)
5. Фонди/резерви, створені за рахунок прибутку
6. Квартальний/річний нерозподілений прибуток (підтверджений аудитором)

Складові капіталу та вирахувань (продовження)

Перелік вирахувань з Основного капіталу 1 рівня:

1. Збитки (у т.ч. непокриті збитки минулих років)
2. Нереалізовані збитки за активами, що оцінюються за справедливою вартістю (які відображаються за рахунками капіталу (5 клас))
3. Нематеріальні активи (балансова вартість)
4. Відстрочені податкові активи (зменшені на відповідні відстрочені податкові зобов'язання)
5. Передбачувані виплати, пов'язані зі складовими ОК1 (податки, збори, обов'язкові платежі)
6. Прямі, опосередковані та синтетичні інвестиції в ОК1 (вкладення в прості акції банку та/або фінансової установи)
7. Від'ємне значення Додаткового капіталу 1 рівня (ДК1 – Вирахування_{ДК1} < 0)
8. Непокритий кредитний ризик
9. Неотримані нараховані доходи понад 30 днів з дати їх нарахування, строк сплати яких не минув, та прострочені нараховані доходи (зменшені на суму сформованих під ці нараховані доходи резервів).

Складові капіталу та вирахувань (продовження)

Складові Додаткового капіталу 1 рівня:

1. Безстроковий субординований борг
(капітальний інструмент з умовами списання/конверсії)

Перелік вирахувань з Додаткового капіталу 1 рівня:

1. Прямі, опосередковані та синтетичні інвестиції в ДК1
(вкладення в безстроковий субборг банку та/або фінансової установи)
2. Передбачувані виплати, пов'язані зі складовими ДК1
(податки, збори, обов'язкові платежі)
3. Від'ємне значення Капіталу 2 рівня
(Капітал 2 рівня – Вирахування $k_2 < 0$)

Основні вимоги до безстрокового субординованого боргу (капітального інструменту з умовами списання/конверсії)

Включення до ДК1

у разі відповідності 14 характеристикам, в тому числі:

➤ Безстроковий.

ПРОПОЗИЦІЯ: Строк залучення не менше 50 років:

- останні 10 років враховується в К2,
- останні 5 років – щорічна амортизація.

➤ Не забезпечений, не є предметом гарантії, яка підвищує старшинство вимог банку або його дочірніх компаній, материнського банку або його дочірніх компаній, а також осіб, які перебувають під їх контролем.

➤ Не є предметом будь-яких договорів, які підвищують старшинство вимог кредиторів у разі неплатоспроможності або ліквідації банку.

➤ Не фінансується прямо або опосередковано банком.

➤ Не придбаний будь-якою із осіб:

- банком або його дочірнім банком;
- установою, в якій банк має пряме та/або опосередковане володіння >20% статутного капіталу та/або прав голосу такої установи.

➤ Повертається після строкового субборгу у разі неплатоспроможності або ліквідації.

➤ Без стимулів до погашення/викупу.

➤ Поглинає збитки під час поточної діяльності: **безумовне/безвідкличне право на списання/ конверсію безстрокового субборгу** в разі настання тригерної події (зниження коефіцієнта достатності ОК1 нижче встановленого регулятором рівня).

Виплата відсотків/купону:

може бути скасована емітентом або регулятором, зокрема:

виплати призупиняються у разі невиконання банком вимог щодо достатності капіталу та формування буферів капіталу

Умови викупу/погашення:

▪ заміна на інструменти еквівалентного або вищого рівня якості, які є менш вартісними для банку

або

▪ рівень капіталу – **достатній або вищий** за встановлені вимоги

Для викупу/погашення раніше 5 років додатково:

- заміна на **прості акції** або
- зміна в регуляторній класифікації складових капіталу

Включення в розрахунок ДК1, викуп/погашення - лише за умови отримання дозволу НБУ

Складові капіталу та вирахувань (продовження)

Складові Капіталу 2 рівня:

1. Зареєстрований статутний капітал (привілейовані акції)
2. Емісійний дохід (за привілейованими акціями)
3. Строковий субординований борг (>5 років)

Перелік вирахувань з Капіталу 2 рівня:

1. Прямі, опосередковані та синтетичні інвестиції в К2
(вкладення в привілейовані акції/строковий субборг банку
та/або фінансової установи)

Вимоги до інструментів капіталу

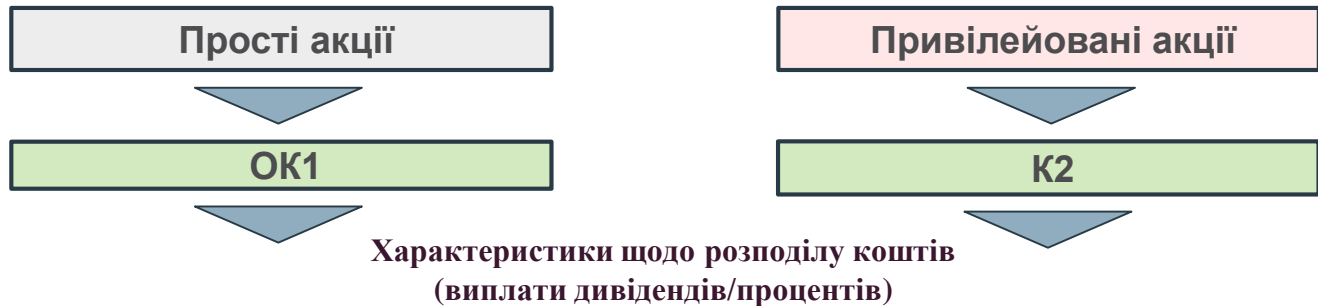
CRD IV/
CRR

Визначені:

- **складові** всіх рівнів капіталу: ОК1, ДК1, К2;
- **характеристики інструментів** капіталу для їх включення у складові капіталу відповідного рівня.

НБУ

Визначає перелік **інструментів капіталу**, їх характеристики, які відповідають CRR.

Інструменти ОК1:

- відсутні зобов'язання банку щодо здійснення розподілу коштів;
- скасування розподілу коштів не накладає жодних обмежень на банк;
- відсутній преференційний порядок розподілу коштів

Не відповідають вимогам щодо розподілу коштів за інструментами ОК1

Інвестиції банку, які підлягають вирахуванням з ОК1, ДК1 та К2, поділяються за:

щодо інвестицій у капітал банку або капітал ФУ* (акції, субборг)

щодо інвестицій у капітал ФУ* (акції, субборг)

Прямі:

інвестиції безпосередньо здійснені банком

Опосередковані:

інвестиції через одну/декілька установ-посередників

Синтетичні:

інвестиції здійснені з використанням деривативів та гарантій

Значні:

- інвестиції в капітал ФУ, в якій банк має пряме або опосередковане володіння >10% статутного капіталу ФУ або можливість здійснювати значний вплив на управління/діяльність ФУ
- інвестиції в капітал ФУ, яка підлягає консолідації згідно з МСФЗ

Незначні:

- інвестиції в капітал ФУ, які не відповідають ознакам
- значних інвестицій

За результатами розрахунку інвестицій їх сума поділяється на:

суму, яка прямо вираховується з капіталу (ОК1, ДК1 та К2);
суму, яка включається в RWA, при розрахунку коефіцієнтів достатності капіталу.

* фінансова установа

Мінімальні вимоги щодо достатності капіталу

Запроваджуються 3 коефіцієнти достатності капіталу:

1. Основного капіталу 1 рівня,
2. Капіталу 1 рівня,
3. Регулятивного капіталу.

✓ Коефіцієнти розраховані з урахуванням пропорцій, визначених CRR, між значеннями коефіцієнтів достатності капіталу (4,5%, 6%, 8%) та ґрунтуються на діючому в Україні значенні нормативу H2 (10%).

✓ У довгостроковому горизонті – поетапне повне впровадження норм законодавства ЄС:

коефіцієнт достатності РК на рівні 8% + *вимоги до формування буферів капіталу*

$$\frac{\text{Регулятивний капітал}}{RWA^*} = 10\%$$

$$\frac{\text{Капітал 1 рівня}}{RWA} = 7,5\%$$

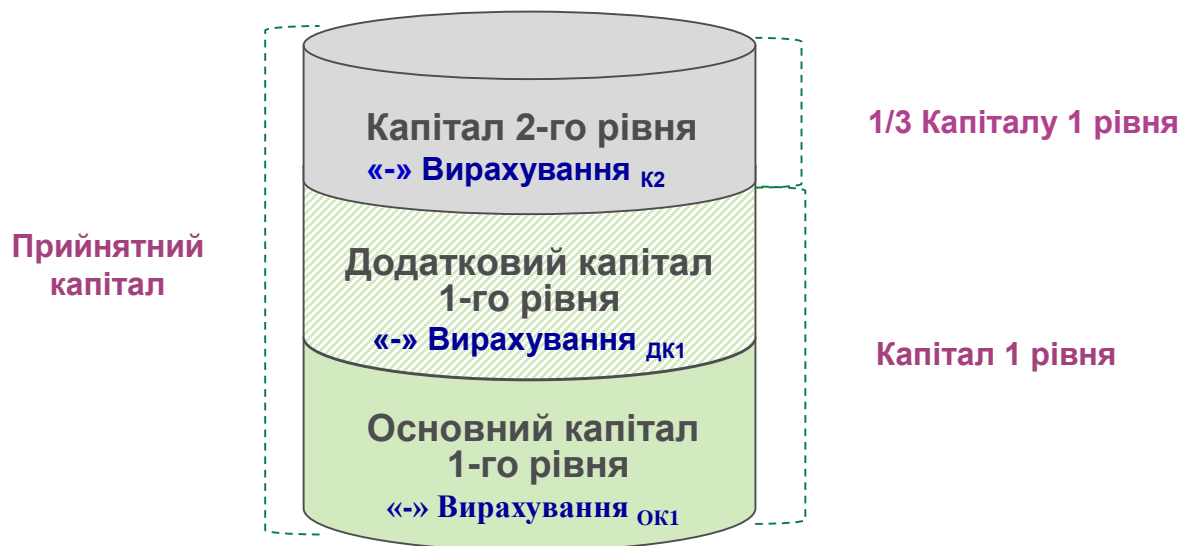
$$\frac{OK1}{RWA} = 5,625\%$$

* RWA – загальна сума експозицій під ризиком для розрахунку нормативів достатності капіталу

Прийнятний капітал

При розрахунку нормативів кредитного ризику (Н7-Н9) використовується **прийнятний капітал**:

сукупність Капіталу 1 рівня та Капіталу 2 рівня [у розмірі не більше ніж 1/3 Капіталу 1 рівня].

Прийнятний капітал = Капітал 1 рівня + Капітал 2 рівня,
де Капітал 2 рівня $\leq \frac{1}{3}$ Капіталу 1 рівня

Контроль/звітування щодо дотримання вимог до капіталу

Вимоги до капіталу		Звітування
1	Розрахунок регулятивного капіталу	Щомісяця (за даними 02ф.)
2	Коефіцієнти достатності капіталу (ОК1, Капіталу 1 рівня, Капіталу)	Щомісяця (за даними 02ф.)
3	Розрахунок прийняттого капіталу для нормативів кредитного ризику	Щомісяця (скоригований капітал)
		<i>На вимогу регулятора окремі банки звітують частіше</i>

- ✓ CRR/CRD IV: банки зобов'язані забезпечувати дотримання вимог щодо капіталу **на постійній основі**. НБУ передбачатиме аналогічний підхід.
- ✓ Банк при розрахунку нормативів кредитного ризику застосовує прийнятний капітал.

✓ Наглядові органи:

- мають повноваження вимагати від банків мати **рівень капіталу, що перевищує встановлені мінімальні нормативні вимоги**
- встановлюють мінімальні вимоги до капіталу з **урахуванням макроекономічних умов та характеристик ринків**, в яких вони здійснюють свою діяльність
- визначають підходи та принципи щодо імплементації стандартів щодо капіталу з урахуванням **національних особливостей**

✓ Банки:

з огляду на наявні та потенційні ризики, повинні мати **капітал, адекватний за розміром та належний за якістю**

Імплементація нових вимог до капіталу в Україні

Показник	Заходи	Строк виконання
Нова структура капіталу	розробка концепції та основних положень нормативно-правового акту	2017 рік
	підготовка проекту нормативно-правового акту	2018 рік
	опрацювання проекту нормативно-правового акту з банківською спільнотою	
	тестовий режим застосування нормативно-правового акту	
	запровадження нових вимог	2019 рік